

2. Біда Д. Д. Пізнаємо природу: підруч. Інтегрованого курсу для 6 класу закладів загальної середньої освіти. – К.: Видавничий дім «Освіта», 2023. – 256 с.;

3. Гриневич Л., Калашнікова С. Можливості для реалізації соціально-емоційного навчання в рамках реформи «Нова українська школа». - Київ: Видавнича група «Шкільний світ», 2021.- 312 с.;

4. Нова українська школа. URL: <https://mon.gov.ua/ua/tag/nova-ukrainska-shkola> (дата звернення 25.03.2024).

ОСНОВНІ АСПЕКТИ ПІДВИЩЕННЯ ПІЗНАВАЛЬНОЇ АКТИВНОСТІ СТУДЕНТІВ-БІОЛОГІВ

Сікура А. О., старший викладач

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Сікура А. Й., кандидат біологічних наук, професор

Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II

На сучасному етапі не втрачає актуальності проблема підготовки спеціалістів біологів, що відповідають новим вимогам суспільства, Спеціаліст біолог під час своєї діяльності досліджує біологічні об'єкти з метою застосування їх у народному господарстві, біотехнології, медицині, фармакології, охороні навколишнього середовища. Він також організує й виконує експедиційні роботи й лабораторні дослідження, аналізуючи отриману інформацію, проводить експериментальні дослідження у своїй сфері. Екологи, санітарні та промислові мікробіологи затребувані у багатьох сферах професійної діяльності: на підприємствах біотехнологічної, фармацевтичної, харчової промисловості, в науково-дослідних і науково-виробничих організаціях, в органах охорони природи і управління природокористуванням, у навчальних закладах.

Формування дослідницьких умінь студентів залежить від методики та організації навчально-пізнавальної та науково-дослідницької діяльності, від сформованості у них навчальних і дослідницьких умінь [1,3]. Практика й результати досліджень доводять, що рівень знань, умінь і навичок у студентів та випускників вищих навчальних закладів недостатній для задоволення зростаючих потреб як професійного, так і особистого характеру. Зростаючий розрив між обсягом знань, призначених для вивчення, й можливістю їх засвоєння, може бути подоланий, головним чином, шляхом розвитку розумових здібностей студентів, формування в них здатності самим регулювати процес засвоєння нових знань і підвищення ефективності навчання. Сучасне розуміння педагогічної освіти передбачає демократичний стиль взаємовідносин між викладачем і студентами, коли формальний процес передачі знань замінюється вирішенням конкретних задач, які викладач і студент обговорюють разом. Ефективне засвоєння матеріалу неможливе без глибоких сучасних знань з предмету, творчого підходу до викладення матеріалу, інноваційних способів і прийомів у викладанні біології. Інновації в навчанні можна розуміти як внесення нового, так і удосконалення вже існуючого [2].

Слід відзначити, що студенти проявляють значний інтерес до практичної діяльності, можливо, навіть більший, ніж до засвоєння теоретичного матеріалу. Практикум, як різновид навчальної діяльності, також сприяє розвитку когнітивних процесів, активізує творчий потенціал студента, формує професійну поведінку. Різні види навчальної діяльності, включаючи самостійну роботу студентів, формують у них здатність до аналізу своїх можливостей, вміння набувати нові знання, використовувати різні форми навчання, інформаційно-освітні технології. Основним методом підвищення пізнавальної активності студентів є самостійна робота. Звідси найважливіша мета і завдання педагога – навчання студентів самостійної творчої діяльності [3,4]. Самостійна робота студентів-біологів здійснюється з урахуванням їх свідомості й активності.

Для успішного формування компетенцій у студентів використовуються наступні інноваційні педагогічні технології:

- інтегроване й інтерактивне викладання;
- формування бази проблемно-ситуаційних задач практичного й теоретичного спрямування та їх вирішення;
- навчально-дослідна робота студентів.

Аналізуючи активність участі студентів у дослідницькій діяльності, слід відзначити, що студенти більш активно приймають участь у тих видах самостійної роботи, де результат можна отримати за короткий період. Зокрема, кількість учасників дослідження в процесі практичної діяльності збільшувалось до 52%, а в кінцевому результаті – до 95%, що свідчить про високу зацікавленість студентів в поглибленому вивченні актуальних проблем біології та прагненні до діяльності, спрямованої на розвиток творчих здібностей. Отже, проведення науково-дослідної роботи створює атмосферу творчого пошуку, підвищує рівень знань і пізнавальної активності студентів.

Реалізація компетентнісного підходу при викладанні дисциплін біологічного спрямування здійснюється шляхом застосування в навчальному процесі активних та інтерактивних методів. При їх використанні з'являється пізнавально-спонукальна мотивація, що перетворюється у фактор активізації навчального процесу та підвищення ефективності навчання. Пізнавальна мотивація ініціює студентів до розкриття їх можливостей та суттєво впливає на формування особистості майбутнього фахівця-біолога. Кінцевим і основним результатом діяльності педагога є компетентний спеціаліст, конкурентно спроможний на міжнародному рівні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ковальчук В.В., Моїсєєв Л.М. Основи наукових досліджень: Навчальний посібник. – 2-е видання, перероблене і доповнене. – К. : ВД «Професіонал», 2004. – 208с.
2. Олексенко В.М. Інноваційні заходи щодо підготовки фахівців. - Київ: НМЦВО, 2006. - Вип. 44. - С. 37-43.

3. Основи методології та організації наукових досліджень: навч. посіб. / за ред. А.Є. Конверського. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 352 с.

4. Палеха Ю.І. Основи науково-дослідної роботи: навч. посіб. / Ю.І. Палеха, Н.О. Леміш. – К.: Ліра-К, 2013. – 336 с.

РОЛЬ ЕКСКУРСІЙ У ШКІЛЬНОМУ КУРСІ БІОЛОГІЇ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ РОСЛИН

Скрипник О.Ю., студент

Дерев'яно Т.В., кандидат біологічних наук, доцент

Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка

Екологічна освіта і культура – головний атрибут гармонізації відносин між суспільством і природою. Саме організація екскурсій, екологічних експедицій є досить ефективними формами роботи у сфері екологічної освіти та виховання.

Екскурсії в природу є одним з найефективніших методів вивчення рослин у шкільному курсі біології. Вони дають можливість учням не лише отримати теоретичні знання про рослини, але й особисто побачити їх у природному середовищі, дослідити їхню будову, особливості життєдіяльності, зв'язки з іншими організмами та умовами довкілля.

Дидактичні цілі екскурсій із вивчення рослин: ознайомлення учнів з різноманіттям рослин у природі; вивчення морфологічних властивостей рослин; дослідження особливостей життєдіяльності рослин; встановлення зв'язків між рослинами та умовами довкілля; формування екологічної свідомості учнів. Основними методами проведення екскурсій із вивчення рослин є: спостереження за рослинами в природному середовищі; збір гербарних зразків; визначення рослин за допомогою визначників; опис рослин; проведення дослідів з рослинами; фотографування рослин.

Тематика весняних та осінніх екскурсій може бути дуже різноманітною. Весна є сприятливим періодом для проведення фенологічних спостережень за